

Navodila za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Načela:*

- ničelna toleranca do nasilja
- žrtvi verjamemo
- individualno doživljanje nasilja
- nasilno vedenje je izbira
- ne obljubljamemo
- ne soočamo žrtve in povzročitelja
- ne prelagamo odgovornosti za ukrepanje na druge

*Več o načelih na str. 18-20 Navodil.

Navodila za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih*

delavec, ki zazna nasilje ali je o njem obveščen

poskrbi za varnost in zdravje otroka

če je potrebno, pokliče nujno medicinsko pomoč in obvesti starše

pogovori se z otrokom (žrtvijo) in mu nudi čustveno oporo

Najpozneje naslednji dan:

- obvesti razrednika, šolsko svetovalno službo, ravnatelja (ki obvesti starše)
- naredi zapis o dogodku in ga izroči šolski svetovalni službi

Šolska svetovalna služba (ali vodstvo VIZ):

- se ločeno pogovori z otrokom žrtvijo in povzročiteljem nasilja in izdela zapis pogovora
- po potrebi oblikuje tudi načrt za preprečitev nadaljevanja nasilja

*Več o postopku in posameznih korakih zlasti na straneh 20-27 Navodil.

Navodila za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih

2. PROCESNA INTERVENCIJA

Šolska svetovalna služba

Svetovalno delo z žrtvijo in povzročiteljem (povabi se tudi starše)

Najpozneje v treh delovnih dneh skliče TIM:

- svetovalni delavec (*načeloma vodi tim*)
- razrednik / vzgojitelj obeh otrok
- ravnatelj
- drugi po potrebi

Naloge tima:

- izdela načrt pomoči žrtvi
- načrtuje vzgojno ukrepanje za povzročitelja
- načrtuje delo s starši, oddelkom, opazovalci
- sodeluje z zunanjimi institucijami

Navodila za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Obveščanje (ravnatelj kot uradna oseba VIZ):*

POLICIJA:

- sum, da je bilo storjeno k.d., ki se preganja po uradni dolžnosti
- povzročitelj že dopolnil 14 let

(to določa 145. člen ZKP:**

„(1) Vsi državni organi in organizacije z javnimi pooblastili so dolžni naznaniti kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, če so o njih obveščeni, ali če kako drugače zvedo zanje.“)

CSD:

- kadar se obvesti policijo
- lahko tudi kadar tim oceni, da eden ali več od vpletenih otrok potrebujejo pomoč CSD

(to določa 2. odstavek 91. člen Zakona o socialnem varstvu (ZSV)***)

„Organi ter zavodi in druge organizacije, ki pri svojem delu ugotovijo ogroženost otroka, mladoletnika ali osebe, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost, so dolžni o tem obvestiti center za socialno delo na svojem območju.“)

*Več o dolžnosti in pomenu obveščanja zunanjih institucij na str. 9 in 27, 28 Navodil.

**Zakon o kazenskem postopku (ZKP): Uradni list RS, št. 32/12 – UPB, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US in 65/16 – odl. US.

***Uradni list RS, št. 3/07 – UPB, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16 in 52/16 – ZPPreb-1.

NASILJE V DRUŽINI*

+ Krovni zakon na tem področju je Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) iz leta 2008, ki je bil noveliran (spremenjen) leta 2016

+ Zakon je nastal kot odziv na potrebo po enotnem pristopu različnih državnih organov in drugih udeležencev pri obravnavi nasilja v družini, pri varstvu žrtev, še zlasti otrok

ZAKAJ SE V ŠOLAH UKVARJAMO S TEM ZAKONOM?

+ Ker ZPND v 5. členu določa **dolžnost** vseh organov in organizacij, da izvedejo vse **postopke in ukrepe** za zaščito žrtev, v 6. členu pa določa **dolžnost prijave** vseh, tudi osebja v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodih, ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti (dolžnost jim nalaga, da o sumu nasilja v družini takoj obvestijo CSD, policijo ali DT).

+ Po 4. členu ZPND je otrok žrtev nasilja tudi, če je prisoten pri izvajanju nasilja nad drugim družinskim članom ali pa živi v okolju, kjer se nasilje izvaja.

*V nadaljevanju povzeto po: Filipčič, K.; Klemenčič, I.: Obravnavanje nasilja v družini, priročnik za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih zavodih, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Ljubljana 2011, str. 12, 19 in naslednje. (v nadaljevanju Priročnik)

NASILJE V DRUŽINI

PRAVILNIK O OBRAVNAVI NASILJA V DRUŽINI ZA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNE ZAVODE (2010)*

ZAKAJ:

- da bi vsi v instituciji poznali postopek
- naloge so jasno in v naprej določene, kar zaposlenim pomaga pri odzivanju na zaznano nasilje
- da bi bil postopek izenačen za vse otroke ne glede na zavod, ki ga obiskujejo
- s tem se uresničuje zakon ZPND

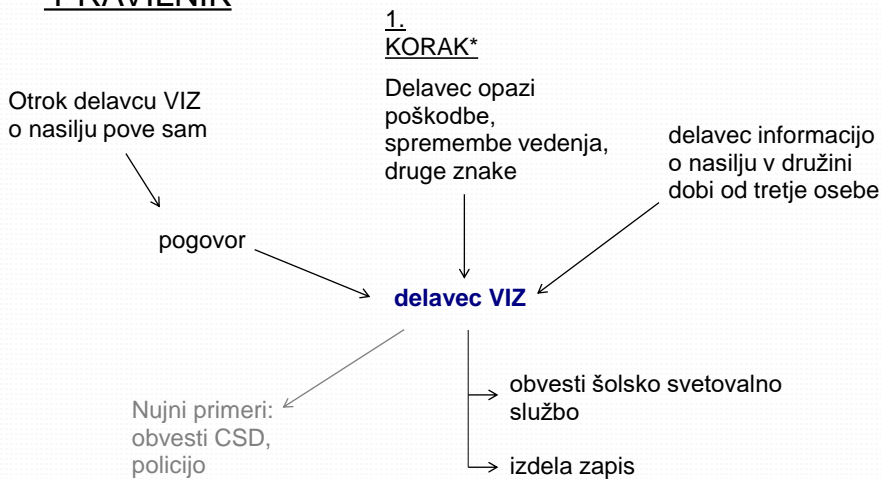
NAČELA:

- ničelna toleranca do nasilja
- otroku se zaupa
- o nasilju doma naj otrok v šoli govori le enkrat

*Uradni list RS, št. 104/09.

Več o razlogih za sprejem Pravilnika in njegovih načelih na str. 19-23 Priročnika.

PRAVILNIK

*Več o postopku in posameznih korakih na str. 25-29 in 41 Priročnika.

PRAVILNIK

ZAPIS*

= uraden dokument, ki predstavlja osnovo za prijavo nasilja na CSD

- zapišemo tako, kot navaja otrok (lahko tudi dobesedno), uporabljamo slengovske izraze, ki jih je uporabil otrok (zapis naj bo objektivni posnetek povedanega)

- če povzemamo izjave drugih, moramo navesti njihova imena in razmerje do otroka ter okoliščine, v katerih nam je bila informacija posredovana

- zapis naj bo kratek in jednat, s temeljnimi podatki

- otrok ne podpisuje zapisa; na njegovo vprašanje, kdo bo zanj izvedel, odgovorimo po resnici

- v zapisu mora biti navedeno tudi, komu in kaj je delavec o dogodku poročal, preden je zapis oddal svetovalnemu delavcu

- pravilnik vsebuje tudi prilogo, t.j. primer obrazca, ki je lahko v pomoč pri izdelavi zapisa

*Več o zapisu (tudi primer obrazca zapisa) na str. 31-36 Priročnika.

PRAVILNIK

Primer neustreznega zapisa*

„Pred nekaj dnevi je Gašper v stiski in prestrašen povedal, da je doma žrtev hudega družinskega nasilja s strani nasilniškega očeta, ki je poleg tega tudi alkoholik, nasilen pa je tako do žene, katero tudi verjetno pretepa. Oče uporablja v otrokovi prisotnosti neprimerne izraze, zaradi česar sklepamo, da gre verjetno tudi za znake psihičnega nasilja. Žrtev nasilja pijanega očeta je tudi Sara, njegova sestra. Gašper je opisal, kako ga je oče grdo pretepel, ga grobo vlekel po stopnicah in ga porinil v sobo, potem pa je zaradi strahu prespal noč v oblačilih ...“

* Filipčič, K; Klemenčič, I.: Obravnavanje nasilja v družini, priročnik za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih zavodih, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Ljubljana 2011, str. 35 in 36.

PRAVILNIK

Primer dobrega zapisa*

- „• Gašperja pripelje v svetovalno službo učitelj športne vzgoje. Gašper pove: “V soboto me je oči pretepel, mi zvil roko. Mama me je peljala k zdravniku.”
- Pove, da so bili v soboto na pikniku. Stric je imel rojstni dan, pili so, oče je zaspal v ležalniku.
 - Pove, da je oče doma vpil, da je vpil že v avtu. Mami je rekel, da jo bo vrgel iz avta. In da se krega na druge voznike, ko je pijan.
 - Pove, da ga je bilo strah, da je tudi Sara jokala.
 - Pove, da je oče mami rekel prasica in kurba.
 - Pove, da je oče rekel, naj gresta s Saro spat. Ker mu je rekel, da še ni zaspan, mu je oče rekel, naj zapre gobec in da je pankrt. Zgrabil ga je za roko in ga vlekel po stopnicah. Pove, da je vpil na Saro.
 - Pove, da ga je bilo strah, ker sta se oči in mami kregala, da ni mogel zaspati, da je jokal v postelji.“

* Filipčič, K; Klemenčič, I.: Obravnavanje nasilja v družini, priročnik za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih zavodih, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Ljubljana 2011, str. 35 in 36.

PRAVILNIK

Delavec obvesti šolsko svetovalno službo

↓
2. KORAK
↓

POSREDOVANJE SUMA O NASILJU DRUGIM INSTITUCIJAM

- isti ali naslednji dan mora **vodstvo šole ali šolska svetovalna služba** uradno obvestiti o sumu nasilja CSD, policijo ali DT
- obvestilo je lahko telefonsko
- prijava CSD-ju je pisna, skupaj z zapisom

↓
Tako se lahko začne 3. KORAK

Oblikovanje multidisciplinarnega tima (delo vodi strokovni delavec CSD ali policije)

↓
Naslednji dan po prijavi:
Oblikovanje internega tima
-šolska svetovalna služba
-vzgojitelj ali razrednik
-delavec, ki je naredil zapis
-na prvem sestanku tudi ravnatelj

PRAVILNIK

PRIJAVNA DOLŽNOST:*

2. odstavek 6. člena ZPND (*povzetek*):

Vsakdo, zlasti pa strokovni delavci oziroma delavke v zdravstvu ter osebje vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodov, mora ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti takoj obvestiti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo, kadar sumi, da je otrok žrtev nasilja.

Ni torej pomembno, ali je učitelj o nasilju prepričan, dovolj je, da ima razlog za sum (dovolj je obvestilo, dvom). Učitelj namreč ne raziskuje, preiskuje dogodka!

ZPND ne določa sankcije za primer opustitve prijavne dolžnosti, jo pa za nekatere primere določa KZ-1:

281. člen: „(2) Uradna oseba, ki zavestno opusti ovadbo kaznivega dejanja, za katero zve pri opravljanju svoje službe, če je zanj z zakonom predpisana kazen treh ali več let zapor, storilec pa se preganja po uradni dolžnosti, se kaznuje z zaporom do treh let.“ (v *VIZ je uradna oseba ravnatelj*)

*Več o dolžnosti in pomenu prijave na str. 43-45 Priročnika.

VIRI IN LITERATURA

- Lešnik Mugnaioni, D: Navodila s priložnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih (ur. Tanja Novakovič), Zavod RS za šolstvo, Ljubljana 2016.
- Filipčič, K; Klemenčič, I.: Obravnavanje nasilja v družini, priložnik za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih zavodih, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Ljubljana 2011.
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZNPĐ), Uradni list RS, št. 16/08 in 68/16).
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI), Uradni list RS, št. 16/07 – UPB, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16 in 49/16 – popr.
- Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah, Uradni list RS, št. 60/10.
- Kazenski zakonik (KZ-1), Uradni list RS, št. 50/12 –UPB, 6/16 – popr., 54/15 in 38/16.
- Obligacijski zakonik (OZ), Uradni list RS, št. 97/07 – UPB in 64/16 – odl. US.
- Zakon o kazenskem postopku (ZKP), Uradni list RS, št. 32/12 – UPB, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US in 65/16 – odl. US.
- Zakon o socialnem varstvu (ZSV), Uradni list RS, št. 3/07 – UPB, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16 in 52/16 – ZPPreb-1.
- Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, Uradni list RS, št. 104/09.